

EUROPE U RIMU

Hrvatska Crkva Sv. Jeronima
REPUBLIKA HRVATSKA

DICASTERIUM PRO EVANGELIZATIONE
SECTIO DE QUAESTIONIBUS FUNDAMENTALIBUS
EVANGELIZATIONIS IN MUNDO

MINISTERO
DEL TURISMO
REPUBBLICA ITALIANA

EUROPE U RIMU

Jubilarni Pohodi

Hrvatska Crkva
Sv. Jeronima

©Dikasterij za Evangelizaciju
Ured za temeljna pitanja Evangelizacije u svijetu
00120 Vatikan

Tekst priredio mons. Vincenzo Francia
Sva prava pridržana

www.iubilaeum2025.va

f y X @
@iubilaeum25

Četiri tematska itinerera koja možete doživjeti

Jubilej je veliki pučki događaj tijekom kojeg svaki hodočasnik može uroniti u beskrajno Božje milosrđe.

To je godina u kojoj se treba vratiti biti bratstva, popravljajući odnose između nas i Oca.

Godina je to koja potiče na obraćenje, pričika da pogledamo svoj život i zamolimo Gospodina da ga usmjeri prema svetosti. To je godina solidarnosti, nade, pravde, predanosti službi Božjoj u radosti i miru s našom braćom.

No, iznad svega, jubilejska godina ima u središtu susret s Kristom.

Zbog toga Jubilej traži od nas da krenemo i prevladamo neke granice.

Zapravo, kada smo u pokretu, ne mijenjamo samo mjesto, već se transformiramo. Zbog toga je važno pripremiti se, isplanirati rutu i znati odredište. U tom smislu, hodočašće koje karakteri-

molitvu, hodočasnicima su u gradu Rimu dostupna 4 tematska tečaja.

Europe u Rimu

Put crkava europske unije uključuje 28 crkava i bazilika povezanih s europskim zemljama iz kulturnih, umjetničkih razloga ili zbog tradicije primanja hodočasnika koji dolaze iz određene države europske zajednice.

Hodočašće sedam crkava

Hodočašće sedam crkava koje je osmislio sveti Filip Neri u 16. stoljeću, pripada među najstarije rimske tradicije. Riječ je o stazi od 25 kilometara koja vijuga rimskim ulicama.

Jubilarne crkve

To su crkve koje su označene kao okupljališta hodočasnika. U tim će se crkva-ma održavati kateheze na različitim jezicima kako bi se ponovno otkrilo značenje Svetе godine; bit će mogućnost pristupa-panja sakramentu pomirenja i njego-vanja iskustva vjere molitvom.

Žene zaštitnice Europe i crkvene naučiteljice

Hodočašće koje uključuje zaustavljanje radi molitve u rimskim crkvama povezanih sa svetom Katarinom Sijenskom, svetom Terezijom Benediktom od Križa, svetom Brigitom Švedskom, svetom Ter-erezijom Avilskom, svetom Terezijom od Djeteta Isusa i svetom Hildegardom iz Bingena.

rizira ovu godinu počinje prije samog putovanja: njegova je početna točka odluka da se to učini. Kako bi u potpuno-sti doživjeli Jubilej 2025. kroz hodanje i

Hrvatska Crkva Sv. Jeronima

Trenutno se Hrvatska crkva svetog Jeronima (sl.1) teže uočava uz Tiber nego što je to bio slučaj u prošlosti: zapravo, ovdje je bila riječna luka, luka Ripetta, koja je uništena tijekom radova na izgradnji riječnih zidova počevši od 1875. godine. S druge strane, 1938. godine tamo je postavljen jedan od najneobičnijih spomenika svih vremena, Ara Pacis Oktavijana Augusta, obnovljen u ranim godinama dvadeset i prvog stoljeća. Osim toga, Augustov mauzolej nalazi se na trgu pored crkve.

Prisutnost Hrvata u Rimu, o kojoj svjedoči već početak srednjeg vijeka, našla je na ovom području središte konvergencije i agregacije, osobito nakon pojedinih migracija zbog ratova i osmanskih osvajanja teritorija Balkanskog poluotoka. Tako je 1453. papa Nikola V. darovao crkvicu Kon-

gregaciji svetog Jeronima, sveca čije ga je dalmatinsko podrijetlo spontano učinilo zaštitnikom te zajednice. Jedan od njegovih nasljednika, Siksto V., koji je bio naslovni kardinal crkve, povjerio je arhitektu Martinu Longhiu Vecchiju izgradnju prikladnijeg i dostojanstvenijeg mesta štovanja. Rezultat kojemu se možemo diviti čini se svečanim u volumenu i raskošnim u ukrasu.

Pročelje, koje je elegantno i živahno, na natpisu nosi godinu 1588. i ime Siksta V., dok se njegov grb ističe visoko u timpanu zajedno s trimontom raspoređenim na raznim vrhovima, još jednim heraldičkim elementom. Pročelje uobličuju pilastri koji određuju pet udubljenja u donjem dijelu i tri u gornjem, s vratima, nišama i središnjim prozorom. Vitki zvonik također potpisuje Martino Longhi.

Unutrašnjost (sl.2) je izuzetno bujna, a bogatstvo boja pljeni pažnju posjetitelja svojim vrtoglavim vizualnim efektom. Dovoljno je primijetiti ritam između lukova i pilastara u glavnoj i jedinoj lađi te nadase na fresci bačvastog svoda (sl.3): Uzvišenje križa, iz 1850. godine, koja kao da privlači prostor prema vrhu svjetlosti. U središtu se pojavljuje križ okružen anđelima i kardinalnim krepostima koje su alegorijski predstavljene ženskim figurama. Tu su i neki sveci ilirskog podrijetla, kao što su Sveta Helena u carskoj odjeći, sveti Ladislav kralj, Sveti Jeronim, Sveti Petronije, Sveta Serena i Sv. Anemija.

sl.1

sl.2

Natpis nam pomaže razumjeti značenje ove grandiozne scenografije: *ASPICENTES IN AUCTOREM FIDEI QUI PROPOSITO SIBI GAUDIO SUSTINUIT CRUCEM* ("držeći pogled fiksiran na autora vjere koji se, su-

očen s radošću koja je stavljenja pred njega, podvrgnuo križu"). Na drugom natpisu nalazi se ime pokrovitelja *CONGREGATIO ILLYRICORUM* i godina izvršenja. Autor je Pietro Gagliardi, ime koje će se često ponavljati u opisu djela naše crkve, počevši od četiri velika proroka (Izajja, Jeremija, Ezekiel i Daniel) koji se pojavljuju u jedrima svoda kako bi se spustili prema slijedu apostola naslikanih na pilastrima.

Naš obilazak počinje se od nutarnje strane pročelja (tzv. kontra-pročelje), gdje se, osim orgulja iz 1845., po rukotvorini Gagliardija uvijek divimo papi Nikoli V. i Sikstu V., s epizodama iz njihovih života, kojima je bila posvećena osobita pozornost pri uređenju crkve. Prati nas ritam kapela koje se otvaraju bočno. Ti su *sa-cellī* strukturirani na jedinstvenom uzorku: dva stupca podržavaju timpan i uokviruju scenu.

sl.3

sl.4

Prvi sacelli s desne strane posvećen je Presvetom Navještenju. Oltar Michelangela Cerrutija iz 1718. prikazuje veliki dođaj utjelovljenja Sina Božjega u maloj kući u Nazaretu u nazočnosti svetih Filipa Nerija, Franje Paulskog, i Antuna Padovanskog klečećih u kontemplaciji.

Druga kapela još uvijek odjekuje marijanskom temom s *Madonnom della Stella* (sl.4) Filippa Braccija iz 1745. godine, po uzoru na shemu *Salus Populi Romani* koja se čuva u bazilici Santa Maria Maggiore. Oko 1853. Pietro Gagliardi je zidove oslikao freskama *Rođenja Marijina* i njezina *Uznesenja na nebo*.

Nakon toga slijedi Kapela svete Ane, s oltarom Giuseppea Apulije iz 1631. godine koji prikazuje svetu Anu s Marijom i malim Isusom u prirodnom okruženju. Starica pruža ruku čekajući da njezin unuk položi voće u ruku; dijete, pak, okreće pogled prema majci, kao da traži dopuštenje. To je idiličan trenutak, domaća scena, ali sa

suptilnom simboličkom važnošću: čas zalaska sunca i klasični stup koji se nazire iza Marije aludiraju na stari svijet koji od Isusa iščekuje plod novog života koji počinje širiti iz svog utjelovljjenja.

Petom kapelom ulazimo u prostor koji, iako ne osobito arhitektonski važan, odjekuje transeptom. Pietro Gagliardi 1850. tamo je izveo, poput lažne tapiserije, *kla-*

njanje mudraca širokim i spokojnim dachom, dok je središnji prostor prekriven lažnom kupolom koju je 1590. naslikao Giovanni Guerra sa Svetim Trostvom kojemu se klanjaju *Marija i Ivan Krstitelj*. Iluzionistička arhitektura produžuje stvarni prostor stvaranjem lože s uvijenim stupovima, između kojih se može vidjeti plavo nebo. Pendantivi prikazuju Četiri evanđelista, vjerojatno Paola Guidottija, „uhvaćenih“ u činu držanja olovke i pisanja njihovih izvještaja.

Dolazimo do prezbiterija (sl.5) okruženoga hemiciklnom ogradom i freskama s epizodama iz života svetog Jeronima Andree Lilija i Antonija Vivianija između 1585. i 1590. godine. Prva slika s lijeve strane je *Svetac koji objašnjava Bibliju učiteljima zakona*, koji ga ispituju u njezovo šipili. Ti su učitelji u praksi heretici: Jeronim ih pokušava voditi na put ispravnog tumačenja Božje riječi i iz njihove reakcije možemo zaključiti razno-

likost rezultata, od odbijanja preko preispitivanja do prihvaćanja. Uz Jeronima nalazimo ikonografske elemente koji ga karakteriziraju: *Bibliju*, zapravo, koju je preveo na latinski s hebrejskog i grčkog, zatim kardinalov šešir, zatim raspelo, lubanju kao kontinuirani podsjetnik na osjećaj ljudske krhkosti i lava, kojemu je svetac izvadio trn iz šape. Iz šipilje izlazi zmija, znak svečeve pobjede nad zlom i grijehom. Središnja freska prikazuje Jeronimovo svećeničko ređenje ispred natkrivenoga oltara čiji se potporni stupovi mogu vidjeti. Jeronim kleći u nazočnosti biskupa zareditelja u pratinji đakona. Iza sveca nalazi se oltar s uljem kojim je pomazan tijekom obreda ređenja: obred se već dogodio, budući da nosi kazulu (ondašnju misnicu). Daje mu se kalež i

patenu, simbole euharistije kojom će od ovog trenutka predsjedati liturgijom. Svećenici i đakoni prisustvuju svečanom obredu, kao i ljudi u prvom planu; dijete ukazuje na ono što se događa i istodobno drži natpis koji ukazuje na događaj koji se dogodio u Antiohiji od ruke biskupa Paulina (*Antiochie (sic!) per Paulinum antistitem*). Naravno, tu je i lav: ovaj put u pratnji drugog "kolege"! Slika s desne strane je *Rasprava o Svetom pismu* koji Jeronim ima sa svecima Grgurom Nazijanski i Bazilijem Velikim, kao što čitamo u natpisu: u intelektualnom okruženju shvaćamo različite stavove onih koji prisustvuju raspravi između tri velika crkvena oca, posebno svetog Jeronima koji govorи u ovom trenutku, u pratnji vjernog lava. Proslava dalmatinskog sve-

sl.6

sl.7

ca odjekuje na nebu, među anđeoskim korovima (sl.6) freskama na svodu zajedno s njegovom proslavom. Četverokutni

sl.8

donji pojas zidova obložen je drvetom oraha, a nadstrešnica natkriva oltar u obliku urne. Avanzino Nucci naslikao je dvojicu *papa* (sl.7) pored prozora: oni su Gaj i Ivan Dalmatinac, s epizodama iz njihovih života. Isti slikar prikazao je i druge svete biskupe koji su po različitim naslovima vezani uz hrvatski narod.

Na lijevom zidu nalazi se kip svetog Jeronima, možda kipara iz sedamnaestog stoljeća Francesca Grassija, u činu uranjanja u proučavanje Biblije koji se drži u teškoj ravnoteži s prekriženim nogama; lav drži pladanj s olovkom i tintom dok okreće glavu natrag prema dva anđela, simbolu nebeske inspiracije. Na zidu se nalazi grandiozna freska Pietra Gagliardia s prikazom Raspeća (sl.8) iz 1850. godine. Slijedeći slikarovu omiljenu shemu stvaranja scene kao na tapiseriji, zgora iz Evandelja prikazuje se intenzivnom igrom svjetla, od polusvjetla u likovima u prvom planu do punine koja je koncentrirana na otvorenom nebu iza Krista. Tako se i pokreti i izrazi likova također razlikuju od spokojnog mira Marijine vjere, preko muke razbojnika do uzdrmanosti potresom u pozadini.

Slijed kapela nastavlja se onom posvećenoj svetom Jeronimu, koju je Giuseppe Puglia prikazao 1632. godine na oltaru (sl.9). Dva stoljeća kasnije, Gagliardijev kist oslikao je prizore Ivana Krstitelja u pustinji i svetog Pavla na atenskom areopagu.

Puglia je također autor Pietà (sl. 10) u sljedećoj kapelici. Scena je tradicionalna, ali umjetnik je interpretira s obnovljenom osjetljivošću, modelirajući robusne figure i osvjetljavajući ih snažnim svjetlosnim potezima. Svod je freska koju potpisuje Andrea Lilio s Trojstvom uokvirenim između štukaturnih ukrasa i krajolika. Lilio je također autor dviju scena iz života svetog Tome Akvinskog u lunetama. Zidove je, s druge strane, Gagliardi oslikao freskama s dvije epizode Isusove muke, *Molitva u Getsemaniju* i *Krunjenje trnjem*. Posljednja kapela prema ulazu posvećena je svecima Ćirilu i Metodu, velikim apostolima slavenskih naroda, koje vidimo prikazane na oltaru Benigna Vangelinija iz 1650. godine u činu pokazivanja papi Adrianu II. tijela svetog Klementa koje je Ćiril pronašao na Krimu.

sl.9

Jeronimov prijevod *Biblike* na latinski jedan je od najvećih kulturnih pothvata svih vremena.

Ali još veći pothvat je svetost, to jest prijevod Božje riječi u konkretnost života svakoga od nas. To je najdublje značenje jubileja.

sl.10